

Punts clau per a la millora en la comunicació del quotidià i en l'acompanyament a l'èxit social

Plenari de la Xarxa d'Infància i Adolescència de Granollers
19 de febrer de 2018

Índex de la xerrada

- a) Elements de context social: el món segueix canviant...**
- b) QUÈ: horitzons i objectius de la Xarxa d'Infància de Granollers**
- c) COM: pistes per a la millora de la comunicació i l'acompanyament en xarxa**
- d) Conclusions**

a) Elements de context social: el món segueix canviant...

Elements de context que fan més complex educar

- Una època de canvis que està esdevenint un autèntic **canvi d'època**. Globalització, migracions, tecnologia (internet de les coses, impressores 3D, smartphones...), producció – consum, etc.
- **Fragmentació, complexificació i diversificació** dels espais de socialització
- Context de **retallades** i retrocessos socials i polítics
- Major **pressió sobre l'àmbit socioeducatiu** i els seus resultats: famílies, escola, esport, lleure, cultura, salut, serveis socials...

- En els nous contextos social plens de **canvis i nous riscos**, l'**educació es presenta com una mena de gran recurs** - taula de naufrag.
- **Per tant, tot el que fa referència a les educacions** (escola, famílies, lleure, arts, etc.) **està cada vegada més pressionat i tensionat** i des d'abans
- I en aquest context de pressió creixent, tots els agents educatius **es veuen cada vegada més desbordats** per demandes creixents, més complexes i més globals (educar- global vs escola/família/esport... sectorial)

- **Avui l'educació juga un paper central en la preocupació col·lectiva sobre la nostra societat**
- Entenent, a més a més, que no parlem d'**educació entesa com a sistema educatiu**, sinó d'**educacionS**. Tots els impactes i de relacions socials que conflueixen en la formació d'una determinada mena de persones i de ciutadans. I que dura tota la vida.
- **Noves i velles desigualtats** socials i educatives que han crescut durant la crisi. Impacte més gran en famílies – infants més vulnerables.

- Davant d'aquesta realitat complexa, **les respostes escolars i socioeducatives habituals** acostumen a ser:
 - Homogènies
 - Descontextualitzades
 - Segmentades
 - Acumulatives
 - Especialitzades
- Així, mentre els **infants-famílies són els mateixos**, les **nostres actuacions** a vegades pateixen d'aquesta **fragmentació i descoordinació**

Davant d'aquests desajustos, es presenten algunes pistes sobre en QUÈ s'haurien de centrar les actuacions de la Xarxa d'Infància de Granollers.

I COM podria millorar la seva **comunicació i el seu acompanyament** als infants de la ciutat.

b) QUÈ: horitzons i objectius de la Xarxa d'Infància i Adolescència de Granollers

- **Igualtat d'oportunitats real i efectiva per a tots els infants i adolescents de Granollers**
- **Aquesta igualtat d'oportunitats té 3 dimensions**
 - **moments que cal garantir** (Demeuse&Baye) :
 - **Accés als recursos, serveis,**
 - **Procés – experiència – qualitat**
 - **Resultats**

Com fer **real i efectiva aquesta igualtat d'oportunitats per a tots els infants?**

- a) Model igualtat – homogeneïtat:** oportunitats homogènies per a infants - famílies desiguals
- b) Model equitat:** donar més a qui parteix de menys recursos, oportunitats, informació...

Repte de l'equilibri entre accions afirmatives i barreja d'infants – famílies (accions universals).

Tenir en compte **la pobresa – les pobreses enteses com a manca d'oportunitats i com a barrera quotidiana.**

- Un 29'4% dels infants catalans sota llindar **pobresa. 15% pobresa severa**
- **Pobreses afecten a totes les dimensions vitals:** escolar, lleure, consum, salut... (J. Funes). **Presentes i futures. Etapa vital CLAU!** (Ex. Nena Vic)
- **Més important Codi Postal que Codi Genètic** en taxa èxit escolar, esperança de vida (11 anys), tipus de lleure...

Igualtat d'oportunitats vol dir:

- **Construir oportunitats** d'educació formal 0-18, de lleure, d'esports, de cultura, de salut, de temps familiar, de joc, d'associacionisme... **Per a tots els infants – famílies** (*Educació temps complert-360*)
- **Treure les barreres econòmiques, físiques, simbòliques, territorials...** que impedeixen les oportunitats reals i efectives. (N. Fraser)
- És a dir, **identificar i combatre les desigualtats** de partida que condicionen (negativament) les oportunitats de determinats infants - famílies

- Perquè com han demostrat Wilkinson i Pickett, **l'element clau que fa més o menys felices les persones, és el nivell de desigualtat.** A més desigualtat més infelicitat col·lectiva, per pobres i rics. **I a menys desigualtat, més felicitat per a tothom.**

- **COM es pot treballar efectivament perquè cada nena i cada nen de Granollers amb les seves famílies, tinguin unes oportunitats educatives, socials, de lleure, de salut... reals, equitatives i sense desigualtats?**

c) COM: pistes per a la millora de la comunicació i l'acompanyament en xarxa

1. Treball en Xarxa:

- **Noves realitats socials, familiars i educatives.** Són així i no les canviarem (d'entrada). Treballar **amb i des** d'aquestes noves realitats amb *altres eines*
- A problemes complexos, **respostes complexes**
- Construir i assolir **UN projecte socioeducatiu compartit a Granollers (PEC)**
- Objectiu: igualtat d'oportunitats per a tots els infants
- Respostes **contextualitzades i diverses**: sense context no hi ha text.
- Respostes integrals i interdisciplinàries amb **mirades, objectius i projectes compartits.**

Els principis del Treball en xarxa (TX):

- Coresponsabilitat, compromís i **projecte compartit**
- **Participació - cooperació / nous i vells agents, estructures i nivells:** 0-3, escola, famílies, professionals, administracions, tercer sector, serveis socials, lleure, menjadors, extraescolars, esports, religions, salut, urbanisme, policia, cultura...
- **Pluralitat d'agents – unitat de projecte**
- **Interdependència:** “tothom és necessari alhora que necessitat”.
- **Capital social:** confiança i obligacions mútues
- **Transversalitat: treball per projectes – preguntes – problemes i no per àrees.** Ex. Educadors socials als INS; Treball alhora amb docents i famílies; Unir àrees educació i cultura.

Objectiu: Avançar en el canvi cultural cap a un treball en xarxa creixent i sostenible

Els estadis del TX (gradació):

- 1. (re)Coneixement** dels diferents actors del context.
Tothom educa/té cura i és rellevant
- 2. Coordinació:** trobada dels diferents agents per posar en comú pràctiques i estratègies
- 3. Cooperació - Participació mútua** en les activitats, pràctiques, quotidianitat...
- 4. Projecte compartit – coresponsabilitat en objectius / processos / resultats**
- 5. Projecte compartit: aprenentatge en xarxa**

2. Comunicació intel.ligent

- Sovint pensem en accions eficaçies i eficients. **Però a vegades l'eficàcia i l'eficiència són molt poc intel.ligents** (Ex. Moltes Atenes)
- **La comunicació humana és complexa. Tres axiomes** (Bateson i Jackson):
 - a) **És impossible no comunicar i no comunicar-se.**
 - b) Tota comunicació té un **nivell de contingut i un nivell de relació**. I la relació emmarca i dóna sentit al contingut.
 - c) La comunicació humana no és un simple joc de efecte – causa. Sinó una **dinàmica complexa vinculada a la interacció entre els participants**

Implicacions:

- **Sempre estem comunicant** i això arriba a infants i famílies de moltes maneres
- El vincle amb les persones és clau per tal que la comunicació sigui intel·ligent. **El vincle és la gran comunicació**
- Que nosaltres **diguem quelcom no vol dir que l'altre ho entengui, ho interpreti en els nostres termes, o faci el que li diem** (Ex. Entrevistes escola, serveis socials, salut, etc.)
- **Comunicació per a què?** Per a generar un bon vincle? Per tenir raó – guanyar? Per què facin el que els dic?

Requisits per a una comunicació intel·ligent:

- **Temps i lentitud:** la comunicació intel·ligent, de qualitat i que genera canvis requereix temps. La comunicació ràpida és bona pels índex de productivitat, però no és eficaç (com ens avaluem?)
- **Escolta activa.** Vull escoltar i entendre aquella persona, infant, família...
- **Reconèixer les capacitats, sabers i poders de l'altre - empoderament.** Evitar mirar-los des del dèficit – incapacitat – dependència.
- **Generar vincle i confiança.** Ancoratges per l'acció i el canvi. *Ex. Començar entrevista 3 elements positius*

3. Prevenció i pre-distribució

- **Massa sovint, en el camp de la infància – famílies, treballem de manera reactiva.** Actuem quan ja han passat coses: fracàs escolar, conflicte escolar o familiar, abandonament escolar prematur, desnonament, etc.
- **La recerca ens diu que la prevenció i les polítiques pre-distributives** (vs re-distributives) són més intel.ligents.
- **Ex. Etapa 0-6:** etapa clau en el desenvolupament personal, social, lingüístic, motriu... Moment clau d'intervenció però sovint infants-famílies queden fora per manca de treball en xarxa (Ex. Badia del V.), per preus, per manca d'oferta variada... **No intervenir 0-6 ens surt molt car!**

- **Ex. Fracàs escolar.** La recerca ens diu que si a 4art de primària l'infant no ha assolit un domini mínim dels llenguatges escolars (llinguístic i numèric), el fracàs escolar serà molt probable. On situem recursos? A cicle superior i/o ESO. La recerca ens diu que és més intel·ligent fer-ho a cicle inicial i fer-ho amb famílies (Ex. Enxaneta)
- **Ex. Conflictes.** Molt més intel·ligent que resoldre conflictes és prevenir-los i encaminar quan apareixen mitjançant la normalització de la mediació escolar, familiar, comunitària.
- **Ex. Millor “renda bàsica familiar”** única i suficient que deu petites ajudes petites, particulars i condicionades.

4. Perspectiva infant, famílies, comunitat

- Sovint, des de les administracions, ens movem en una **relació: administració – ciutadà/na**. Sense tenir en compte dimensions com la família o la comunitat
- Per això entendre que la infància està profundament lligada a les famílies i a la comunitat **ens obliga a repensar les accions i propostes des de la triple dimensió: infant, família, comunitat**.
- Per dir-ho així, **“no existeixen” els infants, sinó els infants-famílies en un context comunitari**.
- **I ens cal pensar sempre les accions, comunicacions, polítiques des d'aquesta triple mirada.**

Això també ens obliga a repensar la nostra identitat professional:

- Què és avui un mestre/a, professor/a, infermer/a, bibliotecari/a, monitor/a d'esports, metge/sa, policia, treballador/a social, educador/a social...?
- **Què (no) fa? Què (no) li toca? Com (no) treballa?...**
- **Tota l'estructura organitzativa, temporal, espacial, d'avaluació... de la meva feina, a quina identitat/model professional em porta? És compatible amb els reptes i metodologies exposats? Què caldria modificar?**

5. Acompanyament – participació

- Vinculat a elements ja exposats, una eina clau de treball de la Xarxa d'Infància de Granollers és l'**acompanyament**
- **Acompanyar implica treballar AMB infants-famílies** i no per o sobre ells/es.
- Implica pensar **més en processos més que en accions puntuals**
- **Més en vincles que en informes**, aplicatius, memòries...
- Esdevenir **mans, referents, portes, finestres, links...** per a infants i famílies, que els acompanyen el més transversalment possible (Ex. El Prat; Barcelona àrea Cultura; etc)

- Treballant pel seu **empoderament**, oportunitats socioeducatives, culturals, esportives... **A través de la seva participació activa**
- En participació, **“convidar a tothom és convidar a ningú”**. Ex. Museus, biblioteques, EPA, actes culturals, clubs esportius... Perquè hi ha gent que no s’hi sent cridada i altra si?
- **Cal eliminar les barreres invisibles, ampliar el “nosaltres” que se sent cridat**. Acostant personalment – acompanyament infants-famílies. Sinó, reproducció de desigualtats especialment per als més vulnerables.

c) Conclusions

- En un món en fort canvi, **algunes de les propostes i respostes que donem als reptes socioeducatius són poc intel·ligents**
- La xarxa d'Infància i Adolescència de Granollers pot tenir com a horitzó **la igualtat d'oportunitat real i efectiva de tots els infants-famílies: accés, procés-experiència i resultats.**
- Un Granollers més just per a tots els infants-famílies **és una ciutat que identifica i elimina les diferents barreres a l'igualtat d'oportunitats (equitat) i les combat amb determinació.**

Algunes de les estratègies que poden contribuir a aquest treball de la Xarxa són:

- **Treball en xarxa – interdependència**
- **Comunicació intel.ligent**
- **Prevenició i pre-distribució**
- **Perspectiva. Escola – famílies – comunitat**
- **Acompanyament – participació**

Aquestes estratègies, ens obliguen a **repensar la nostra identitat professional**. Una bona manera de fer-ho és a través de la **transversalitat real**: treball per projectes, problemes o preguntes reals!

Moltes gràcies i molts ànims amb la Xarxa!

Jordi.collet@uvic.cat

<https://universityofvic.academia.edu/ColletSabéJordi>